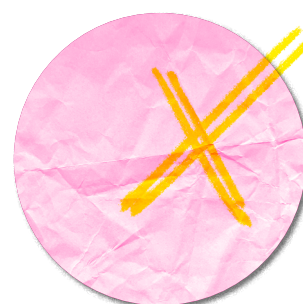
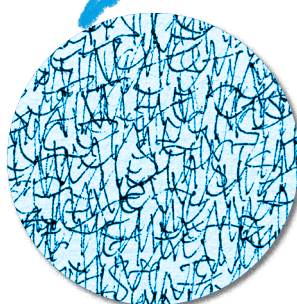
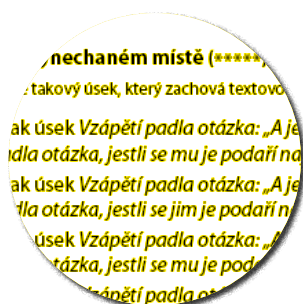
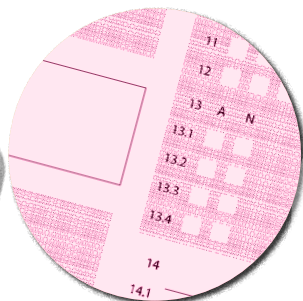

2025

s postupem!

Didaktický test z češtiny

ŘEŠENÍ JEDNOTLIVÝCH
ÚLOH KROK ZA KROKEM
PRO OSMILETÁ GYMNÁZIA

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Kde bydlí víla?
Asi v mechu,
celou noc tančí bez oddechu,
pak věneček si odstrojí
a ustele si pod chvojí.

A co má k jídlu?
Místo kávy
do hrníčku si sbírá z trávy
třpytivé rosné krůpěje.
A ráno si je ohřeje.

A to jí stačí?
Stačí asi,
je živa jenom z vůně, krásy
a na svůj usměvavý ret
dá lupen růže, který slét.

Vysvětlivka: *citera* – hudební nástroj

A viděl jsi ji?
Jenom v šeru
a větřík tam **hrál na citeru.**
Myslel jsem – někdo neznámý,
a lampa ve tmě zhasla mi.

A byla hezká?
Jistě byla,
je hezká každá, když je víla.
A druhého dne jsem tam zdvih
pár kvítek už povadlých.

(J. Seifert, Rozhovor, upraveno)

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

1 bod

- A) Podle někoho, kdo v textu promlouvá, je hezký vzhled pro víly typický.
- B) Někdo, kdo v textu promlouvá, uvádí, že rty víly jsou tvořeny jen z lístků růží.
- C) Podle někoho, kdo v textu promlouvá, se víla lidem zjeví jen tehdy, když je šero.
- D) Někdo, kdo v textu promlouvá, si není jistý tím, zda víla sbírá do hrnku kapky rosy.

Jak přemýšlím?

- 1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
- 2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
- 3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu.

Postup

- A) Je pravda, protože v textu je přímo řečeno, že „je hezká každá, když je víla.“
- B) Není pravda, protože v textu se říká pouze to, že si na ret dá lístek z růže.
- C) Není pravda, on ji sice viděl v šeru, ale není vyloučeno, že se může objevit i jindy.
- D) Není pravda, protože si tím je jistý.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

2 Které z následujících tvrzení o verši podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?**1 bod**

- A) Tento osmislabičný verš se rýmuje s osmislabičným veršem z téže sloky.
- B) Tento sedmislabičný verš se rýmuje s osmislabičným veršem z téže sloky.
- C) Tento osmislabičný verš se nerýmuje s osmislabičným veršem z téže sloky.
- D) Tento sedmislabičný verš se nerýmuje s osmislabičným veršem z téže sloky.

Jak přemýšlím?

1. Soustředím se jen na podtržený verš, který si pečlivě přečtu, a spočítám si jeho slabiky.
2. V textu najdu verš, se kterým se podtržený verš rýmuje, a také spočítám jeho slabiky.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit tím, že porovnám počty slabik. Zjistím, jestli se oba verše nacházejí ve stejné sloce.

Postup

1. Podtržený verš najdu v první sloce a spočítám, že má 8 slabik.
2. Podtržený verš „a ustele si pod chvojí“ se rýmuje s veršem „pak věneček si odstrojí“, který má také 8 slabik a je také v první sloce.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

3 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi slovy

1 bod

nejpodobnější vztahu mezi slovy CITERA – HRÁT, tučně vyznačenými ve výchozím textu?

(Slova citera a hrát posuzujte ve významu, který mají ve výchozím textu.)

- A) román – psát
- B) opera – zpívat
- C) socha – vytesat
- D) štětec – malovat

Jak přemýšlím?

1. Úkolem je najít v nabízených možnostech dvojici slov, která má stejný či podobný vztah, jako je mezi dvojicí slov v zadání.
2. Nesmím zapomenout, že pořadí slov ve dvojici je zásadní a nemůžu ho měnit.
3. Musím si vymyslet větu, do které dvojici slov ze zadání dosadím, aby dávala smysl: například „Vezmu si citeru a mohu hrát.“ Pak si do podobných vět dosadím všechny dvojice v možnostech.

Postup

- A) ROMÁN – PSÁT – Mohu říct, že si vezmu román a můžu psát? Ne, to říct nejde.
- B) OPERA – ZPÍVAT – Mohu říct, že si vezmu operu a můžu zpívat? Ne, to říct nejde.
- C) SOCHA – VYTESAT – Mohu říct, že si vezmu sochu a můžu tesat? Ne, to říct nejde.
- D) ŠTĚTEC – MALOVAT – Mohu říct, že si vezmu štětec a můžu malovat? Ano, to říct jde.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

5 Přiřaďte k jednotlivým textům (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).**max. 3 body**

(Každý z posuzovaných textů obsahuje celkem tři větné celky. Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 Babiččiny kynuté koláče, obzvlášť ty se švestkami a mákem, naprosto zbožňuju. Jakmile zahlédnu švestky v obchodě, začnou se mi sbíhat sliny.

Vím totiž přesně, na čem si co nevidět pochutnám.

5.2 Budova naší školy, postavená začátkem minulého století, bude rekonstruována. Opravu zajišťuje pan Jelínek, majitel zdejší stavební firmy.

Předpokládá se, že práce budou dokončeny během července.

5.3 Včera jsme se s Honzou koupali v jezeře, a to navzdory deštivému počasí.

Voda nám připadala docela teplá, a tak jsme doplávali až na ostrůvek.

Po návratu domů, zhruba kolem osmé hodiny, jsem ale dostala horečku.

A) Pro tento text platí: pouze první větný celek je souvětím.

B) Pro tento text platí: pouze druhý větný celek je souvětím.

C) Pro tento text platí: pouze třetí větný celek je souvětím.

D) Pro tento text platí: pouze první větný celek je větou jednoduchou.

E) Pro tento text platí: pouze druhý větný celek je větou jednoduchou.

Jak přemýšlím?

1. přečtu si vždy jeden text a určím si u něj počet jednoduchých vět a souvětí. Následně hledám správnou variantu v nabízených tvrzeních.

Postup

5.1 Počet jednoduchých vět a souvětí určím tím, že hledám slovesa tvořící přísudky.

Babiččiny kynuté koláče, obzvlášť ty se švestkami a mákem, naprosto ZBOŽŇUJU. – *věta jednoduchá*

Jakmile ZAHLEĎNU švestky v obchodě, ZAČNOU SE mi SBÍHAT sliny. – *souvětí*

VÍM totiž přesně, na čem SI co nevidět POCHUTNÁM. – *souvětí*

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

5.2 Počet jednoduchých vět a souvětí určím tím, že hledám slovesa tvořící přísudky.

Budova naší školy, postavená začátkem minulého století, BUDE REKONSTRUOVÁNA. – *věta jednoduchá*

Opravu ZAJIŠŤUJE pan Jelínek, majitel zdejší stavební firmy. – *věta jednoduchá*

PŘEDPOKLÁDÁ SE, že práce BUDOU DOKONČENY během července. – *souvětí*

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE C.

5.3 Počet jednoduchých vět a souvětí určím tím, že hledám slovesa tvořící přísudky.

Včera JSME SE s Honzou KOUPALI v jezeře, a to navzdory deštivému počasí. – *věta jednoduchá*

Voda nám PŘIPADALA docela teplá, a tak JSME DOPLAVALI až na ostrůvek. – *souvětí*

Po návratu domů, zhruba kolem osmé hodiny, JSEM ale DOSTALA horečku. – *věta jednoduchá*

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné**max. 2 body****(tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.****(Slova musí být zapsána pravopisně správně.)**

6.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem UCHO, skloňuje se podle vzoru JARNÍ a neobsahuje předponu.

6.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem OSAMOCENÝ, skloňuje se podle vzoru MUŽ, má pouze jeden kořen a neobsahuje předponu.

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu zadání a ujasním si, jaký slovní druh hledám, kolik má mít slabik a jaké další nápovědy v zadání mám – např. že slovo neobsahuje předponu.
2. Najdu si kořen slova a od něho vytvářím příbuzná slova, až najdu takové, které odpovídá zadání. Ověřím všechny požadavky ze zadání, jestli mi na nalezené slovo sedí.

Postup

6.1 Kořen slova UCHO je „uch“. Uvědomím si, že písmeno „ch“ se může měnit i na písmeno „š“, ale přesto pro něj bude platit stejný kořen slova. Hledám přídavné jméno, tedy se budu ptát otázkou „Jaký?“ Odpověď je „ušní“, tedy slovo dvouslabičné, skloňuje se podle vzoru jarní a nemá žádnou předponu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE UŠNÍ.

6.2 Kořen slova OSAMOCENÝ je „sam“. Hledám podstatné jméno podle vzoru muž, tedy takové, na které si mohu ukázat „ten“ a které je životné. Odpověď je „samotář“, tedy slovo tříslabičné, skloňuje se podle vzoru muž a nemá žádnou předponu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE SAMOTÁŘ.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–12

TEXT 1

(1) Aru se probírala na podlaze v Síni bohů. Vzápětí spatřila své spolužáky. Vypadali, jako když se film zastaví uprostřed bojové scény. Byli ztuhlí v čase. Aru se postavila a opatrně se jich dotkla. Kůži měli teplou, na krku jim **tepala** krev, na těle žádné zranění. SAKRA, co se to stalo? pomyslela si.

Náhle se odněkud zvenčí ozval jakýsi skřípot. Znělo to jako otevírání dveří. Aru se rozběhla ke vchodu. To, co před Síni bohů objevila, jí vůbec nedávalo smysl. Máma s očima plnými paniky měla obě nohy nad zemí, jako by zmrzla ve skoku. Kamenný slon, jenž stál v muzeu desítky let, zvedl chobot a znovu vydal ten skřípavý zvuk.

(2) Vystrašená Aru se pokoušela stáhnout mámu na zem a přitom křičela: „Mami, dělej něco! Ten slon je posedlý!“ Jenže máma se ani nepohnula.

Vtom z nitra **oživlého** slona zaburácel hluboký a drsný hlas: „Slyšte všichni! Jak se opovažujete rozsvítit lampu?“ Vzápětí slonovi cosi vylétlo z tlamy. Byl to... holub.

„Kde je ten prastarý válečník, který rozsvítil lampu z Bháratu?“ zjišťoval pták.

Dívka bez přemýšlení vyhrkla: „Jak to, že teď zníš jinak?“ Předtím byl holubův hlas temný jako bouře, teď jí ale připomínal jejího matikáře s pisklavým hlasem.

Holub nafoukl hrud: „Něco se ti nezdá na mé mluvě, lidská holko? Buď ráda, že se s tebou vůbec bavím. Měla bys vědět, že jsem schopný napáchat velikou zkázu! Kdekdo se mě bojí!“

(3) „A co je na tom dobrého?“

„Na tom je něco mocného,“ odfrkl si pták, „a když si můžu vybrat mezi dobrem a mocí, vždy zvolím to druhé. Ale k věci. Lampa byla rozsvícena. Rozsvítit ji **zvládne** jen ten, kdo má mimořádné schopnosti – Pánduovec. Jeho role je nyní zcela **zásadní**!“

Aru zvedla bradu: „Tu lampu jsem rozsvítila já.“

Holub dočista zkoprněl: „HERNAJS, tak to se můžeme se světem rozloučit.“

(R. Chokshi, *Aru Šah a konec času*, upraveno)

TEXT 2

Výraz typu A: i bez okolního textu **lze** určit, o který slovní druh jde, např. *domy* (je to vždy podstatné jméno).

Výraz typu B: bez okolního textu **nelze** určit, o který konkrétní slovní druh jde, např. *stát* (může to být buď podstatné jméno, nebo sloveso).

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

max. 2 body

7.1 Holub prohlásil, že v případě možnosti volby pokaždé upřednostní moc před dobrem.

A N

☐ ☐

7.2 Jakmile se holub dostal z nitra slona, holubův původně pisklavý hlas nabyl na síle a důraznosti.

☐ ☐

7.3 Protože hrozilo, že blížící se kamenný slon zašlápne Aruinu mámu, Aru se snažila dostat ji na zem.

☐ ☐

7.4 Přestože holub vyhrožoval Aru, že ji postihne neštěstí, dívka se mu i nadále vysmívala kvůli jeho mluvě.

☐ ☐

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím s srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

7.1 Najdu v textu místo, kde se píše o volbě mezi dobrem a mocí. Na začátku třetí části textu pták říká, že při volbě mezi dobrem a mocí si vždy zvolí to druhé.

TVRZENÍ JE TEDY PRAVDIVÉ – ANO

7.2 Najdu v textu místo, kde se o holubově hlase píše. O této skutečnosti se píše ve druhé části. Je zde informace, že předtím, než holub vylétl ze slona, byl jeho hlas temný jako bouře, ale potom zněl pisklavě.

TVRZENÍ NENÍ PRAVDIVÉ – NE

7.3 Najdu v textu místo, kde se píše o tom, jak se Aru snaží dostat svou mámu na zem. Na začátku druhé části se píše, že Aru se snaží stáhnout mámu na zem, o zašlápnutí slonem ale nikoliv.

TVRZENÍ NENÍ PRAVDIVÉ – NE

7.4 Najdu v textu místo, kde holub Aru vyhrožuje. Je to na konci druhé části, nenásleduje už ale nic o tom, že by se mu Aru vysmívala.

TVRZENÍ NENÍ PRAVDIVÉ – NE

8 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři slovesa, která jsou v textu užita v

max. 3 body

rozkazovacím způsobu.

(Slovesa запиšte ve stejném tvaru, v němž jsou užita v TEXTU 1. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. Soustředím se pouze na druhou část a slova nehledám nikde jinde.
2. Uvědomím si, co to jsou slovesa a co je rozkazovací způsob. Slovesa jsou slovní druh číslo pět a označují děj či konání – nějakou aktivitu. Rozkazovacím způsobem někomu něco přikazuji či nařizuji.
3. U každého slovesa, které najdu, si ověřím, jestli je v rozkazovacím způsobu. Slova do odpovědi píšu v takovém tvaru, jaký mají ve výchozím textu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE: DĚLEJ, SLYŠTE, BUĎ.

9 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež NEJSOU

1 bod

v kontextu TEXTU 1 antonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

Příklady:

- *Má ostrou tužku.* → Slova *ostrý* a *tupý* jsou v tomto kontextu antonymy, tzn. slovo *tupý* by v této větě mělo opačný význam, než v ní má slovo *ostrý*.
- *Omáčka je moc ostrá.* → Slova *ostrý* a *tupý* nejsou v tomto kontextu antonymy.

- A) tepala – nepulzovala
- B) oživlého – nemrtvého
- C) zvládne – nedokáže
- D) zásadní – nepodstatná

Jak přemýšlím?

1. Najdu slova označená v textu tučně a soustředím se na jejich význam vzhledem k větám, ve kterých se nachází.
2. Vím, že antonyma jsou slova opačného významu, tedy protiklady.

Postup

1. tepala–nepulzovala

Slovo „tepala“ je v textu užito ve větě:

... na krku jim tepala krev...

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „nepulzovala“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

... na krku jim nepulzovala krev...

Věta dává smysl, tedy slova „tepala“ a „nepulzovala“ jsou v tomto kontextu antonymy.

2. oživlého–nemrtvého

Slovo „oživlého“ je v textu užito ve větě:

Vtom z nitra oživlého slona...

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „nemrtvého“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

Vtom z nitra nemrtvého slona...

Věta nedává smysl, tedy slova „oživlého“ a „nemrtvého“ nejsou v tomto kontextu antonymy.

3. zvládne–nedokáže

Slovo „zvládne“ je v textu užito ve větě:

Rozsvítit ji zvládne jen ten...

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „nedokáže“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

Rozsvítit ji nedokáže jen ten...

Věta dává smysl a má opačný význam, tedy slova „zvládne“ a „nedokáže“ jsou v tomto kontextu antonymy.

4. zásadní – nepodstatná

Slovo „zásadní“ je v textu užito ve větě:

Jeho role je nyní zcela zásadní!

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „nepodstatná“ a zjistím, jestli bude mít věta opačný význam:

Jeho role je nyní zcela nepodstatná!

Věta dává smysl, tedy slova „zásadní“ a „nepodstatná“ jsou v tomto kontextu antonymy.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

10 Které z následujících tvrzení o výrazech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?**1 bod**

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Jak *zranění*, tak *otevírání* jsou výrazy typu A.
- B) Jak *zranění*, tak *otevírání* jsou výrazy typu B.
- C) *Zranění* je výraz typu A, *otevírání* je výraz typu B.
- D) *Zranění* je výraz typu B, *otevírání* je výraz typu A.

Jak přemýšlím?

1. Pořádně si přečtu zadání a všimnu si, že na otázku odpovídám na základě informací z TEXTU 2 (text pod TEXTEM 1).
2. Věnuji se podtrženým výrazům, nic jiného mě nezajímá.

Postup

1. Zaměřím se na první podtržené slovo v TEXTU 1 – „zranění“ – a ujasním si, jestli mohu i bez okolního textu určit, o jaký slovní druh se jedná.
2. Zaměřím se na druhé podtržené slovo v TEXTU 1 - „otevírání“ – a ujasním si, jestli mohu i bez okolního textu určit, o jaký slovní druh se jedná.
3. U slova „zranění“ není jasné, zda jde o podstatné jméno (to zranění) nebo o přídavné jméno (ti zranění lidé). Jde tedy o výraz typu B. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi B a D.
4. U slova „otevírání“ je i bez okolních slov jasné, že se jedná o podstatné jméno rodu středního, jde tedy o výraz typu A.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

11 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?**1 bod**

- A) Jde o vyprávění, v němž vystupují dívka Aru a holub Pánduovec.
- B) Jde o text, který vypráví dívka Aru a v němž vystupuje holub Pánduovec.
- C) Jde o vyprávění, v němž vystupují dívka Aru a holub, jehož jméno není v textu uvedeno.
- D) Jde o text, který vypráví dívka Aru a v němž vystupuje holub, jehož jméno není v textu uvedeno.

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si nejdříve možnosti, které se nabízí, abych věděl, na co se mám v textu zaměřit a jestli je nutné ho znovu číst a vracet se k němu, nebo jestli zvládnou odpovědět podle toho, co už si vybavuji.

Postup

1. Rozhoduji nejdřív, jestli se jedná o vyprávění dívky Aru, nebo třetí osoby. Vzhledem k tomu, že text není vyprávěn v první osobě dívkou, půjde o vyprávění třetí osoby, ve kterém vystupuje dívka Aru a holub. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi A a C.
2. Jméno holuba se v textu nikde nevyskytuje. Pánduovec je ten, kdo rozsvítil lampu – tedy dívka Aru.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE C.

12 Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje slova SAKRA a HERNAJS, zapsaná v TEXTU 1 velkými písmeny?

1 bod

- A) Tato slova v textu nejspíše vyjadřují vinu či stud.
- B) Tato slova v textu zcela určitě vyjadřují vinu a znepokojení.
- C) Tato slova v textu zcela určitě vyjadřují nepříjemné překvapení a stud.
- D) Tato slova v textu nejspíše vyjadřují nepříjemné překvapení či znepokojení.

Jak přemýšlím?

1. Najdu v textu všechna slova, která jsou psána velkými písmeny. Zajímá mě jejich význam přímo v textu. Je tedy důležité nerozhodovat o nich samostatně, ale posuzovat je v kontextu.

Postup

1. Slovo „sakra“ je ve větě: „SAKRA, co se to stalo? pomyslela si.“ Slovo zde není použito ve smyslu viny či studu. Můžu proto vyloučit možnost A.
2. Slovo „hernajs“ je ve větě: Holub dočista zkoprněl: „HERNAJS, tak to se můžeme se světem rozloučit.“ Slovo zde není použito ve smyslu viny či studu. Můžu proto vyloučit možnost B i C.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

13 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

1 bod

- A) Konečná cena obědnaného dortu tetu dost vyděsila.
- B) Popálená kůže na lýtku se dítěti poměrně brzy zahojila.
- C) Jablka zřejmě budou v tom proutěném košíku za dveřmi.
- D) Při rozcvičce museli žáci dvakrát oběhnout fotbalové hřiště.

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu každou větu a zaměřuji se na slova, kde se může vyskytnout nějaká pravopisná chyba. Zajímají mě tedy hlavně tvrdá a měkká „íčka“ po obojetných souhláskách, dále psaní mně/mě, zdvojené souhlásky, velká písmena a podobně. U každého takového slova se zastavím a ověřím si, zda je správně.

Postup

1. Chyba je ve slově „obědnaného“. Jedná se o příbuzné slovo ke slovu „jednat“, píšeme tedy správně „objednaného“. Toto tedy bude naše správná odpověď.
2. Ostatní věty v možnostech B, C a D jsou pravopisně správně.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 14

TEXT 1

obhájce	svítilna	vaříč	záchrana
barvivo	sídlo	bojovník	obydlí
tikot	odlitek	zásobárna	nápoj
zlomenina	škrtání	letadlo	vysavač

TEXT 2

Názvy dějů jsou podstatná jména, která se tvoří od sloves a označují nějaký děj, např. od slovesa *chodit* je odvozen název děje *chůze* (= pohyb z místa na místo), od slovesa *tvořit* je odvozen název děje *tvorba* (= proces, během něhož se něco tvoří).

14 Vypište z TEXTU 1 tři názvy dějů.**max. 3 body**

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. U každého slova budu ověřovat, jestli bylo vytvořeno od slovesa a jestli označuje nějaký děj či proces, nebo je to jen „obyčejné“ podstatné jméno. Snažím se najít všechna tři slova, pokud ale najdu jen dvě, nebudu třetí hledat za každou cenu, jelikož mohu přijít o body.

Postup

Obhájce – slovo vytvořené od slovesa obhajovat, nejde ale o název děje

Svítilna – slovo vytvořené od slovesa svítit, nejde ale o název děje

Varič – slovo vytvořené od slovesa vařit, nejde ale o název děje

Záchvěv – slovo vytvořené od slovesa zachvívat, jedná se o nějaký děj, něco probíhá

Barvivo – slovo vytvořené od slova barva, nejde o název děje

Sídlo – slovo vytvořené od slovesa sídlit, nejde ale o název děje

Bojovník – slovo vytvořené od slovesa bojovat, nejde ale o název děje

Obydlí – nejde o název děje

Tikot – slovo vytvořené od slovesa tikat, jedná se o nějaký děj, něco probíhá

Odlitek – slovo vytvořené od slovesa odlévat, nejde ale o název děje

Zásobárna – slovo vytvořené od slova zásoba, nejde o název děje

Nápoj – slovo vytvořené od slovesa pít, nejde ale o název děje

Zlomenina – slovo vytvořené od slovesa zlomit, nejde ale o název děje

Škytání – slovo vytvořené od slovesa škytat, jedná se o nějaký děj, něco probíhá

Letadlo – slovo vytvořené od slova let, nejde o název děje

Vysavač – slovo vytvořené od slovesa vysávat, nejde ale o název děje

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE: TIKOT, ŠKYTÁNÍ, ZÁCHVĚV.

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

3 body

- A) Když tam Bibi posvítí lucernou, všechny vidí, že dolů nevedou schody ani žebřík. Hned pod otvorem je ale přivázaný provaz.
- B) Dívky odsunou knihovnu a sestoupí do sklepení. Začnou zkoumat podlahu. Na jednom místě to zní nějak dutě. Ukáže se, že pod slámou je deska s kovovým kruhem. Všem je jasné, že to jsou padací dveře vedoucí do tajného úkrytu.
- C) Nakonec sjede dolů Valpurga s lucernou. Bibi se ještě podívá vzhůru: padací dveře zůstaly otevřené, takže se mohou do domu vrátit, kdykoli budou chtít.
- D) Co s tím? Valpurga dostane dobrý nápad. Prostrčí tím kruhem tyč a řekne: „Teď společně zabereme. Raz... dva... tři!“ Ozve se skřípavý zvuk, dveře povolí a ukáže se jakýsi temný otvor. Děvčata ho obestoupí a nakukují dovnitř.
- E) Hned zavolá na kamarádky a ty se postupně začnou spouštět za ní. Bibi je dost překvapená – nikdy by nevěřila, že se toho odváží i Anna Charlotta.
- F) Bibi zkoumá, jestli dosahuje až na dno. Usoudí, že ano, a tak lucernu odloží, vlezle do otvoru a sešplhá po provazu až dolů. Ocítá se v nějaké jeskyni.

(K. Michaelisová, Bibi, upraveno)

- První část: _____
- Druhá část: _____
- Třetí část: _____
- Čtvrtá část: _____
- Pátá část: _____
- Šestá část: _____

Jak přemýšlím?

1. Mým úkolem je seřadit jednotlivé části textu tak, jak by měly následovat za sebou, aby text dával smysl.
2. Přečtu si všechny části, snažím se co nejvíce soustředit na jejich obsah a celý děj si představovat.
3. Následně se pokusím vybrat tu část, která na nic nenavazuje, a tedy neodkazuje na žádnou zmíněnou věc v ostatních nabízených částech, a tedy jde o část první.
4. Pak se vždy chytím ideálně poslední věty a snažím se najít tu část, která na ni ve svém začátku odkazuje.

Postup

1. Náš text bude začínat částí B, která na nic nenavazuje a ve které se dočtu, že dívky objeví dveře do tajného úkrytu.
2. Na tuto část navazuje dějově možnost D, ve které je popsáno, jak si dívky s otevřením dveří poradí, a končí tím, že nakukují do temného otvoru.
3. Bibi do otvoru posvítí lucernou a objeví přivázané lano, tedy pokračuje část A.
4. Bibi začne zkoumat, zda lano dosáhne až dolů, a sleze po něm až do jeskyně, patří sem tedy část F.
5. V části E se píše, že hned po ní lezou dolů i ostatní kamarádky.
6. Poslední částí bude možnost C, kde je popsáno, že jako poslední sleze dolů Valpurga a nahoře zůstaly otevřené dveře.

SPRÁVNÉ POŘADÍ JE: B, D, A, F, E, C.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Věděli jste, že v Karlových Varech můžete kromě lázní navštívit i džungly? V rozlehlém areálu nad městem se nachází tropická zahrada, v níž jsou stálými obyvateli živí motýli. Z centra se k zahradě lehce dostanete místní lanovkou.

Teplo, vlhko a šumění křídel – to vás nemine, pokud se rozhodnete objevovat krásy zdejší hmyzí říše. Námi oslovení návštěvníci uvedli, že jejich dojmy byly neobyčejně silné. Lidem se prý tajil dech, když se jim nad hlavami vznášeli stovky motýlů.

Motýly si zde můžete prohlédnout z těsné blízkosti. Běžně se stává, že usednou přímo na vás. Jestli po tom vysloveně toužíte, oblékněte si výrazně žluté tričko a navoňte se parfémem s květinovou vůní. Tím údajně své šance zvýšíte. V zahradě poletuje asi 400 křehkých krasavců, těm největším byste naměřili rozpjetí křídel až 20 centimetrů. Vydejte se za nimi a užijte si báječný rodinný výlet.

(www.kudyznudy.cz, upraveno)

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ. max. 4 body

(Slova запиšte bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržené výrazy jsou zapsány správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. Text si čtu pozorně, ale soustředím se pouze na pravopis. Obsah textu mě vůbec nezajímá a zbytečně mu nevěnuji pozornost. Snažím se hledat pravopisné chyby.
2. Zamýšlím se hlavně u slov, v nichž se může pravopisná chyba objevit. Zajímají mě tedy hlavně tvrdá a měkká „íčka“ po obojetných souhláskách, psaní mně/mě, zdvojené souhlásky, velká písmena, shoda přísudku s podmětem a podobně.
3. Nesnažím se za každou cenu najít všechna čtyři chybně napsaná slova. Může se stát, že napíšu slovo, ve kterém není pravopisná chyba, a odečte se mi kvůli tomu bod za jiné slovo, které jsem našel správně. Píšu tedy raději pouze to, co vím naprosto jistě.
4. Slova přepíšu do záznamového archu pravopisně správně tak, jak by měla podle pravidel být – tedy nikoliv s chybou!

Slova s pravopisnou chybou, která mám najít:

1. **Džungli** – slovo džungle je podstatné jméno rodu ženského, které se skloňuje podle vzoru růže. Píše se proto s měkkým „i“ (v textu psáno chybně: džungly).
2. **Šumění** – slovo šumění je odvozené od slova šum, dalším příbuzným slovem je např. šumí. Nikde neslyším písmeno „n“, proto se nebude psát ani ve slově šumění (v textu psáno chybně: šumnění).
3. **Vznášely se** – základní skladební dvojice je vznášely se (přísudek) stovky (podmět). Stovky jsou rodu ženského a skloňují se podle vzoru žena (ty stovky), proto se ve shodě podmětu s přísudkem musí psát tvrdé „y“ (v textu psáno chybně: vznášeli).
4. **Rozpětí** – slovo rozpětí obsahuje slabiku „pě“. Mohu si pamatovat, že v češtině nikde nenajdu slovo, ve kterém se píše „pje“ (v textu psáno chybně: rozpjeti).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Hledáte zajímavý program na léto? Vydejte se na rybářský tábor u Rohozenského rybníka nedaleko Telče.

Termín: od 17. do 24. srpna 2025

Cena: 6 750 Kč (zahrnuje ubytování v chatkách, pět jídel denně a rybaření včetně rybářského lístku v hodnotě 250 Kč)

Více informací naleznete na stránkách www.rybariprodeti.cz.

17 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

1 bod

A) Jde o přihlášku na rybářský tábor: za pobyt na tomto táboře zaplatí účastník celkem 6 750 Kč.

B) Jde o nabídku pobytu na rybářském táboře: za tento pobyt zaplatí účastník celkem 6 750 Kč.

C) Jde o přihlášku na rybářský tábor: za pobyt na tomto táboře zaplatí účastník celkem 7 000 Kč (6 750 Kč + 250 Kč za rybářský lístek).

D) Jde o nabídku pobytu na rybářském táboře: za tento pobyt zaplatí účastník celkem 7 000 Kč (6 750 Kč + 250 Kč za rybářský lístek).

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si nejdříve možnosti, které se nabízí, abych věděl, na co se mám v textu zaměřit, jelikož k textu se váže pouze jedna otázka.

Postup

1. Rozhoduji nejdřív, jestli se jedná o přihlášku, nebo nabídku na rybářský tábor. Vzhledem k tomu, že v textu nejsou žádné přihlašovací údaje, a naopak jsou v něm shrnuty důležité informace o táboře, půjde o nabídku. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi B a D.

2. V textu je jasně uvedeno, že cena je 6 750 Kč včetně rybářského lístku. Slovo „včetně“ znamená, že rybářský lístek je v ceně již zahrnutý a nemusím ho započítávat navíc.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

18 Napište smysluplnou spisovnou větu jednoduchou o pěti slovech, která bude max. 2 body

obsahovat podstatné jméno UDÁLOST užit v 7. pádě čísla množného.

(Vzniklá věta musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.)

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu zadání, zaměřím se na to, zda mám vymýšlet větu jednoduchou, nebo souvětí, kolik přesně musí mít slov a co se v ní má objevit.

Postup

1. Nejprve si uvědomím, jak vypadá podstatné jméno událost v 7. pádě čísla množného – událostmi (vzor kost – 7. pád kostmi).
2. Vymyslím větu, ve které použiji slovo událostmi a ověřím si, že má skutečně přesně pět slov, jedná se o větu jednoduchou, obsahuje přísudek a je gramaticky i pravopisně správně.

PŘÍKLAD SPRÁVNÉ ODPOVĚDI: TEN PŘÍBĚH ZAČAL NEČEKANÝMI UDÁLOSTMI.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Hrad Houska, ležící necelých 60 kilometrů severně od Prahy, patří k vyhledávaným turistickým cílům. V prostorách i okolí tohoto hradu se prý dodnes děje cosi podivného.

Odpradáva se říká, že se na Housce nachází brána do pekel. ***** Možná to není tak nesmyslné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Někteří lidé totiž tvrdí, že název hradu pochází z keltského výrazu *gosca* (česky *brána*). Zlem prosáklá puklina by měla být v místech, kde dnes stojí hradní kaple.

(2) O Housce kolují i jiné děsuplné zkazky. Pod hradem se údajně nacházejí tajemné chodby, v nichž jsou kostry „nelidí“ a další hrůzostrašné věci. Tráduje se také, že po Housce se v noci prochází postava v černém hábitu. Přítomnost nadpřirozených úkazů na Housce se ale nikdy nepotvrdila.

Podle historiků založil tento hrad český král Přemysl Otakar II., a to v první polovině 13. století. Za dobrou obranyschopnost vděčil hrad především své poloze: kdysi se k němu dalo dostat pouze z jihu. Dobře opevněné sídlo bývalo domovem mnoha šlechtických rodů. Pro širokou veřejnost Houska své brány otevřela teprve v roce 1999.

(3) Kromě klasické prohlídky tohoto hradu, za niž osoby starší 15 let zaplatí 180 Kč a děti do 15 let o 50 Kč méně, zde můžete zažít i něco netradičního. V prostorách, kde byly kdysi zaparkovány panské kočáry, najdete expozici nazvanou *Peklem* – mechanický model pekla o délce 12 metrů. Jeho konstrukci i všech 94 figurek vyřezaly z lipového dřeva šikovné ruce českých řezbářů. Expozice zahrnuje celkem jedenáct výjevů: například v jedné scéně ďábel rozdmýchává oheň v kotli, z něhož trčí nohy, hned vedle stojí pekelník, který mele hříšné duše. Vstupné do expozice *Peklem* činí 80 Kč za osobu.

(hrad houska.cz; www.novinky.cz; www.peklem.cz, upraveno)

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

max. 2 body

	A	N
19.1 Podle některých lidí vzniklo z keltského výrazu gosca české slovo brána.	☐	☐
19.2 Hrad Houska byl pro širokou veřejnost zpřístupněn zhruba o 650 let později, než byl postaven.	☐	☐
19.3 V expozici Peklem, obsahující jedenáct výjevů, se nachází celkem 94 figurek vyřezaných z lipového dřeva.	☐	☐
19.4 K hradu Houska, jehož zakladatelem je podle historiků Přemysl Otakar II., byl kdysi možný přístup pouze z jedné světové strany.	☐	☐

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě přečtu si text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

19.1 Najdu v textu místo, kde se objevuje výraz gosca. Na konci první části textu je uvedeno, že gosca je keltský výraz pro české slovo brána.

Tvrzení není pravdivé. – NE

19.2 Najdu v textu místa, kde se píše o době založení hradu a o roce, ve kterém byl zpřístupněn. Oba údaje najdu v druhé části textu. Hrad byl založen v první polovině 13. století a zpřístupněn v roce 1999, jde tedy o více než 750 let.

Tvrzení tedy není pravdivé. – NE

19.3 Najdu v textu místo, kde se píše o expozici Peklem a ověřím všechny údaje – počet výjevů, figurek i materiál k jejich výrobě. Tyto informace najdu ve třetí části textu a všechny se shodují.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

19.4 Ve druhé části textu se píše o tom, že hrad byl podle historiků založen Přemyslem Otakarem II. a že se k němu kdysi dalo dostat pouze z jihu. Všechny informace tedy sedí.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

20 Na vynechané místo (**) ve výchozím textu patří smysluplný a gramaticky správný větný celek. Který z následujících větných celků na toto místo patří?**

1 bod

- A)** Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, z níž podle pověsti vylézali čerti a další nelidské bytosti.
- B)** Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, odkud podle pověsti vylézají čerti a další nelidské bytosti.
- C)** Hrad byl totiž vybudován na skále, v níž podle pověsti byla prasklina, odkud vylézali čerti a další nelidské bytosti.
- D)** Hrad byl totiž vybudován na skále, kde podle pověsti byla prasklina, z níž vylézají čerti a další nelidské bytosti.

Jak přemýšlím?

1. Najdu si v textu vynechané místo, které se objevuje v tomto případě v první části textu.
2. Přečtu si, na jaké věty by měly nabízené možnosti navazovat, tedy přečtu větu před a za vynechaným místem.
3. Zkusím si vždy doplnit nabízenou možnost za vynechanou větu a rozhodnu, jestli je gramaticky správně a do textu sedí.

Postup

1. Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, z níž podle pověsti vylézali čerti a další nelidské bytosti.

Není gramaticky správně a nedává smysl.

2. Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, odkud podle pověsti vylézají čerti a další nelidské bytosti.

Není gramaticky správně a nedává smysl.

3. Hrad byl totiž vybudován na skále, v níž podle pověsti byla prasklina, odkud vylézali čerti a další nelidské bytosti.

Je gramaticky správně a dává smysl.

4. Hrad byl totiž vybudován na skále, kde podle pověsti byla prasklina, z níž vylézají čerti a další nelidské bytosti.

Není gramaticky správně a nedává smysl.

21 Popis situace: Marie Šťastná byla na klasické prohlídce hradu Houska se svými **1 bod**

dvěma dětmi: osmiletou Evou a šestnáctiletým Otou. Po prohlídce její děti ještě samy navštívily expozici *Peklem*. Když si paní Šťastná doma zapisovala výdaje, uvědomila si, že

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (.....) ve výše uvedeném popisu situace, aby sdělení týkající se výdajů bylo pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací obsažených ve výchozím textu.)

- A)** její vstupenka stála přesně o 50 Kč méně než obě vstupenky pro Evu
- B)** za vstupenky pro Otou utratila přesně o 50 Kč více než za vstupenky pro Evu
- C)** za svou vstupenku utratila přesně o 50 Kč méně než za vstupenku na hrad pro Otou
- D)** každá ze vstupenek pro Otou stála přesně o 50 Kč více než každá ze vstupenek pro Evu

Jak přemýšlím?

- 1.** Pozorně si přečtu zadání úlohy a vyhledám v textu místo, které se úlohy týká, jiné části textu mě nezajímají.
- 2.** Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit díky informacím z textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

1. Vstupenka pro maminku Marii stála 180 Kč, obě vstupenky pro Evu stály 210 Kč ($130 + 80$).

Tvrzení A tedy není pravdivé.

2. Vstupenky pro Otou stály 260 Kč ($180 + 80$), vstupenky pro Evu stály 210 Kč.

Tvrzení B je tedy pravdivé a je to správná odpověď, kterou hledáme.

3. Není pravda, protože vstupenky pro maminku Marii i pro šestnáctiletého syna Otou stály stejně, tedy 180 Kč.

Tvrzení C tedy není pravdivé.

4. Není pravda, protože vstupné na expozici *Peklem* je stejné pro všechny osoby.

Tvrzení D tedy není pravdivé.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE B.

22 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytují dvě podstatná jména užitá ve stejném pádě (A), nebo ne (N).

max. 2 body

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu podtrženy.)

22.1 v prostorách i okolí tohoto hradu

A	N
☐	☐

22.2 po Housce se v noci prochází postava

☐	☐
--------------------------	--------------------------

22.3 ležící necelých 60 kilometrů severně od Prahy

☐	☐
--------------------------	--------------------------

22.4 za dobrou obranyschopnost vděčil hrad především své poloze

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Jak přemýšlím?

1. K textu se už vůbec vracet nemusím a ušetřím tak nějaký čas. Všechna slova, o kterých mám rozhodovat, jsou vypsána přímo v možnostech.

2. Najdu si v každé možnosti všechna podstatná jména a určím u nich pád. Dávám pozor na to, abych pád určoval přímo ve větě. Pokud bych dané slovo osamostatnil, tak nemusím pád určit správně.

3. Pokud se alespoň dvě podstatná jména budou shodovat v pádě, označím možnost jako A (ano).

Postup

1. „v prostorách i okolí tohoto hradu“ – Celkem tři podstatná jména, a to prostory, okolí a hrad.

Zeptám se: V kom, čem? Odpověď: V prostorách. Jedná se o 6. pád.

Zeptám se: V kom, čem? Odpověď: V okolí. Jedná se o 6. pád.

Zeptám se: V okolí koho, čeho? Odpověď: Hradu. Jedná se o 2. pád.

Dvě podstatná jména jsou ve stejném pádě. – A

2. „po Housce se v noci prochází postava“ – Celkem tři podstatná jména, a to Houska, noc a postava.

Zeptám se: Po kom, po čem? Odpověď: Po Housce. Jedná se o 6. pád.

Zeptám se: V kom, v čem? Odpověď: V noci. Jedná se o 6. pád.

Zeptám se: Kdo, co? Odpověď: Postava. Jedná se o 1. pád.

Dvě podstatná jména jsou ve stejném pádě. – A

3. „ležící necelých 60 kilometrů severně od Prahy“ – Celkem dvě podstatná jména, a to kilometry a Praha.

Zeptám se: Koho, čeho? Odpověď: Kilometrů. Jedná se o 2. pád.

Zeptám se: Od koho, od čeho? Odpověď: Od Prahy. Jedná se o 2. pád.

Obě dvě podstatná jména jsou ve stejném pádě. – A

4. „za dobrou obranyschopnost vděčil hrad především své poloze“ – Celkem tři podstatná jména, a to obranyschopnost, hrad a poloha.

Zeptám se: Za koho, za co? Odpověď: Obranyschopnost. Jedná se o 4. pád.

Zeptám se: Kdo, co? Odpověď: Hrad. Jedná se o 1. pád.

Zeptám se: Komu, čemu? Odpověď: Poloze. Jedná se o 3. pád.

Každé ze tří podstatných jmen je v jiném pádě. – N

23 Vypište z druhé části výchozího textu dvě přídavná jména, z nichž každé obsahuje alespoň jednu předponu. max. 2 body

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Jak přemýšlím?

1. Soustředím se pouze na druhou část a slova nehledám nikde jinde.
 2. Uvědomím si, co to jsou přídavná jména. Jde o slovní druhy, které určují vlastnosti podstatných jmen.
- Na přídavná jména se můžu zeptat otázkami „Jaký? Který? Čí?“.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE: NADPŘIROZENÝCH, OPEVNĚNÉ.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Věta č. 1: Farmář a jeho pomocníci večer nahnali osly do ohrady.

Věta č. 2: Při prudkém dešti dostalo naše auto na kluzkém povrchu smyk.

24 Které z následujících tvrzení o větách z výchozího textu je pravdivé? 1 bod

- A) Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
- B) Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
- C) Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- D) Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu obě věty a zaměřuji se na slova, kde se může vyskytnout nějaká pravopisná chyba. Zajímají mě tedy hlavně tvrdá a měkká „íčka“ po obojetných souhláskách, dále psaní mně/mě, zdvojené souhlásky, velká písmena a podobně. U každého takového slova se zastavím a ověřím si, zda je správně.

Postup

Věta č. 1 Věta je pravopisně správně. Rozhoduji se tedy mezi možnostmi A a C.

Věta č. 2 Věta je pravopisně správně.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE A.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25–27

Mnoho živočichů je velmi vnímavých. Třeba policejní psi jsou při pátrání po drogách či výbušninách třikrát spolehlivější než jakýkoli rentgen. Jiní psi jsou zase vycvičeni, aby uměli pomoci člověku, který dostal epileptický záchvat. Někteří z takto vycvičených psů ale mají i další dovednost, kterou je nikdo nenaučil: předem vytuší, že záchvat začne.

Na počátku 20. století se všude psalo o zázračném koni Hansovi. Když se ho jeho majitel třeba zeptal „Kolik je sedm a pět?“, Hans dvanáctkrát poklepal kopytem o zem. Výsledek některých úloh označoval podupáním na příslušný znak ve speciální tabulce.

Hansovy schopnosti vzbudily zájem odborníků. Psycholog Oskar Pfungst pomocí řady experimentů nakonec v roce 1907 prokázal, že Hans počítat neumí. Celý případ popsal v knize *Chytrý Hans*, vydané roku 1911. Zjistil, že kůň se kvůli pamlskům, které dostával za správnou odpověď, naučil rozpoznávat jemné signály, jež tazatelé nevědomky vysílali. Když ale dotyční položili otázku z místa, kam Hans neviděl, jeho odpověď zpravidla správná nebyla.

Hans se tedy do jisté míry podobal psům ***** epileptický záchvat. Rozhodně nebyl géniem: své neuvěřitelné schopnosti **nabyl** proto, že se dokázal **neobvykle** silně propojit s člověkem. A to **nesporně** o nějaké inteligenci **svědčí**.

(T. Grandinová, C. Johnsonová, *Zvířata v překladu*; www.dotyk.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

max. 2 body

	A	N
25.1 Poslední experiment s koněm Hansem provedl Oskar Pfungst v roce 1911.	☐	☐
25.2 Kůň Hans v případech, kdy neviděl na tazatele, většinou na zadanou otázku odpověděl chybně.	☐	☐
25.3 Policejní psi dosud vypátrali trojnásobné množství drog a výbušnin, než se kdy podařilo odhalit pomocí rentgenu.	☐	☐
25.4 Správnou odpověď kůň Hans nejprve označil poklepáním kopytem o zem a posléze vždy podupáním na speciální tabulku se znaky.	☐	☐

Jak přemýšlím?

1. Pečlivě si přečtu text a snažím se soustředit na obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
2. Snažím se srovnat si v hlavě a případně si zapamatovat, o čem byla jaká část textu.
3. Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

Postup

25.1 Najdu v textu místo, kde se o experimentu s koněm Hansem píše. Zjistím, že experimenty byly provedeny už v roce 1907 a teprve v roce 1911 byly sepsány v knize.

Tvrzení není pravdivé. – NE

25.2 Najdu v textu místo, které popisuje Hansovy odpovědi, pokud neviděl na toho, kdo se ho ptá. O této skutečnosti se píše ve třetím odstavci. Je zde informace, že Hansova odpověď zpravidla správná nebyla.

Tvrzení je tedy pravdivé. – ANO

25.3 Najdu v textu místo, kde se píše o psech vycvičených k hledání drog a výbušnin. Hned v druhé větě textu se píše, že psi jsou třikrát spolehlivější, ale ne, že by vypátrali trojnásobné množství.

Tvrzení není pravdivé. – NE

25.4 Najdu v textu místo, kde se píše o tom, jak Hans sděloval své odpovědi na příklady. Ve druhém odstavci textu zjistím, že Hans někdy klepal kopytem, ale na některé úlohy odpovídal pomocí tabulky.

Tvrzení není pravdivé. – NE

26 Které z následujících tvrzení NENÍ pravdivé?

1 bod

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A)** Pokud slovo *nabyl* nahradíme slovem *získal*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- B)** Pokud slovo *neobvykle* nahradíme slovem *mimořádně*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- C)** Pokud slovo *nesporně* nahradíme slovem *určitě*, význam daného větného celku zůstane zachován.
- D)** Pokud slovo *svědčí* nahradíme slovem *prospívá*, význam daného větného celku zůstane zachován.

Jak přemýšlím?

1. Najdu slova označená v textu tučně a soustředím se na jejich význam vzhledem k větám, ve kterých se nachází.
2. Postupně podle nabízených možností slova dosazuji do vět a ověřuji, jestli význam věty zůstane zachován.

Postup

1. Slovo „nabyl“ je v textu užito ve větě:

„své neuvěřitelné schopnosti nabyl proto“

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „získal“ a zjistím, jestli bude mít věta stejný význam: „své neuvěřitelné schopnosti získal proto“

Věta dává smysl, tedy tvrzení v možnosti A je pravdivé.

2. Slovo „neobvykle“ je v textu užito ve větě:

„že se dokázal neobvykle silně propojit s člověkem“

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „mimořádně“ a zjistím, jestli bude mít věta stejný význam:

„že se dokázal mimořádně silně propojit s člověkem“

Věta dává smysl, tedy tvrzení v možnosti B je pravdivé.

3. Slovo „nesporně“ je v textu užito ve větě:

„A to nesporně o nějaké inteligenci svědčí.“

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „určitě“ a zjistím, jestli bude mít věta stejný význam:

„A to určitě o nějaké inteligenci svědčí.“

Věta dává smysl, tedy tvrzení v možnosti C je pravdivé.

4. Slovo „svědčí“ je v textu užito ve větě:

„A to nesporně o nějaké inteligenci svědčí.“

Zkusím toto slovo vyměnit za slovo „prospívá“ a zjistím, jestli bude mít věta stejný význam:

„A to určitě o nějaké inteligenci prospívá.“

Věta nedává smysl, tedy tvrzení v možnosti D je nepravdivé.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ JE D.

27 Který z následujících slovních tvarů patří na vynechané místo (****) ve výchozím textu?

1 bod

(Po doplnění slovního tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

- A) předvídající
- B) předvídajícím
- C) předvídajícími
- D) předvídajícího

Jak přemýšlím?

1. Přečtu si ve výchozím textu větu, která obsahuje vynechané místo, a citem se snažím do textu doplnit správný tvar nabízeného slova. Všimnu si, že slovo, které musím doplnit, bude ve 3. pádu.

Postup

1. Hans se tedy do jisté míry podobal psům předvídající epileptický záchvat.

Věta nedává smysl, není gramaticky správně.

2. Hans se tedy do jisté míry podobal psům předvídajícím epileptický záchvat.

Věta dává smysl a je gramaticky správně. Bude to hledaná odpověď.

3. Hans se tedy do jisté míry podobal psům předvídajícími epileptický záchvat.

Věta nedává smysl, není gramaticky správně.

4. Hans se tedy do jisté míry podobal psům předvídajícího epileptický záchvat.

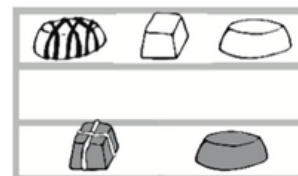
Věta nedává smysl, není gramaticky správně.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĚ JE B.

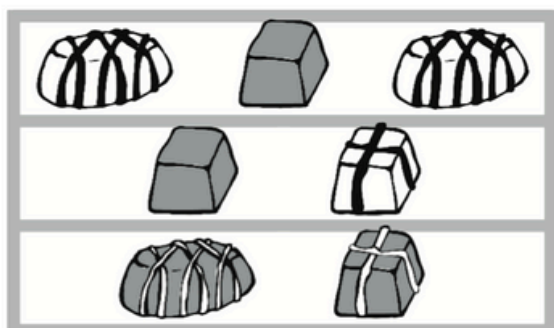
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).
max. 4 body

(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

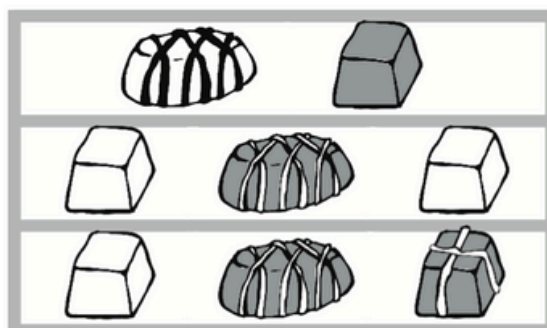
Vysvětlivky s příkladem: Na malém obrázku vpravo je bonboniéra. V jedné její krajní řadě jsou tři marcipánové bonbony: dva z nich jsou oválné (ten vlevo je ozdobený) a jeden je hranatý bez ozdoby. V druhé krajní řadě bonboniéry jsou dva čokoládové bonbony: ten hranatý je ozdobený, ten oválný je bez ozdoby. V prostřední řadě bonboniéry není žádný bonbon.

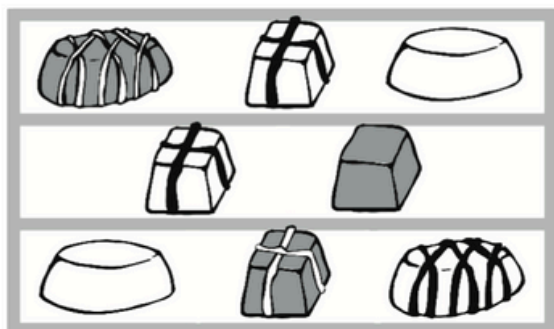
28.1

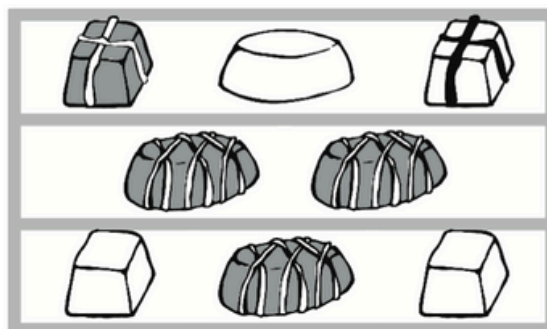
28.2

28.3

28.4

A) V celé bonboniéře je sudý počet hranatých bonbonů. V každé z jejích krajních řad je jeden ozdobený čokoládový bonbon. V prostřední řadě bonboniéry není žádný oválný bonbon.

B) V jedné ze tří řad bonboniéry jsou celkem dva čokoládové bonbony. Většinu ze všech bonbonů v bonboniéře tvoří hranaté bonbony. V celé bonboniéře je lichý počet marcipánových bonbonů.

C) V prostřední řadě bonboniéry je alespoň jeden marcipánový bonbon. V celé bonboniéře je lichý počet oválných bonbonů. V každé ze tří řad bonboniéry je alespoň jeden bonbon bez ozdoby.

D) V každé ze tří řad bonboniéry je alespoň jeden hranatý bonbon. V celé bonboniéře je sudý počet bonbonů bez ozdoby. V každé z krajních řad bonboniéry je více marcipánových bonbonů než čokoládových.

E) V celé bonboniéře je sudý počet čokoládových bonbonů. V prostřední řadě je alespoň jeden ozdobený oválný bonbon. Počet bonbonů v jedné krajní řadě bonboniéry je shodný s počtem bonbonů v její druhé krajní řadě.

F) V prostřední řadě bonboniéry je sudý počet bonbonů. Alespoň v jedné krajní řadě bonboniéry je méně hranatých bonbonů než oválných. V celé bonboniéře je počet čokoládových bonbonů shodný s počtem marcipánových bonbonů.

Jak přemýšlím?

1. Pozorně si přečtu vysvětlivky a podle obrázku s příkladem si ujasním, co je kterým označením a znázorněním myšleno.
2. Prohlédnu si všechny 4 obrázky, abych zhruba věděl, co se na kterém z nich nachází.
3. Čtu si možnosti jednu po druhé a zkouším je přiřadit ke konkrétnímu ze čtyř nabízených obrázků. Obrázky, které na možnost nepasují, z rozhodování vyloučím.
4. Po přiřazení možnosti k obrázku si ještě jednou ověřím, že všechny podmínky sedí.

Postup

1. Ujasním si, které bonbony jsou marcipánové a které jsou čokoládové. Bonbony se mohou dále členit na ozdobené a bez ozdoby a také na oválné a hranaté. Bonboniéra obsahuje tři řady.

2. Zkusím přiřadit možnost A.

V celé bonboniéře je sudý počet hranatých bonbonů. – Sedí k obrázku 1, 3 a 4.

V každé z jejích krajních řad je jeden ozdobený čokoládový bonbon. – Sedí k obrázku 3 a 4.

V prostřední řadě bonboniéry není žádný oválný bonbon. – Sedí pouze k obrázku 3.

Správná odpověď: 28.3 – možnost A

3. Zkusím přiřadit možnost B. (Už můžu vynechat obrázek 3, ten mám přiřazený.)

V jedné ze tří řad bonboniéry jsou celkem dva čokoládové bonbony. – Sedí k obrázku 1, 2 a 4.

Většinu ze všech bonbonů v bonboniéře tvoří hranaté bonbony. – Sedí k obrázku 1 a 2.

V celé bonboniéře je lichý počet marcipánových bonbonů. – Sedí pouze k obrázku 1.

Správná odpověď: 28.1 – možnost B

4. Zkusím přiřadit možnost C. (Už můžu vynechat obrázky 1 a 3, ty mám přiřazené.)

V prostřední řadě bonboniéry je alespoň jeden marcipánový bonbon. – Sedí pouze k obrázku 2.

V celé bonboniéře je lichý počet oválných bonbonů. – Sedí pouze k obrázku 2.

V každé ze tří řad bonboniéry je alespoň jeden bonbon bez ozdoby. – Sedí pouze k obrázku 2.

Správná odpověď: 28.2 – možnost C

5. Zkusím přiřadit možnost D. (Už můžu vynechat obrázky 1, 2 a 3, ty mám přiřazené, hledám tedy pouze možnost, která popisuje obrázek 4.)

V každé ze tří řad bonboniéry je alespoň jeden hranatý bonbon. – Nesedí k obrázku 4, mohu rovnou vyloučit a pokračovat dál.

6. Zkusím přiřadit možnost E. (Už můžu vynechat obrázky 1, 2 a 3, ty mám přiřazené.)

V celé bonboniéře je sudý počet čokoládových bonbonů. – Sedí k obrázku 4.

V prostřední řadě je alespoň jeden ozdobený oválný bonbon. – Sedí k obrázku 4.

Počet bonbonů v jedné krajní řadě bonboniéry je shodný s počtem bonbonů v její druhé krajní řadě. – Sedí k obrázku 4.

Správná odpověď: 28.4 – možnost E